

Aitan päästa maailma

Laura Kookmaa

Paide Hillar Hanssoo PK 8. klass

Kurb näide tegelikkusest

Appi! Maailm upub kilepakenditesse! Viimane aeg on midagi ette võtta, et päästa elusloodust. Ma ei suuda küll palju aidata, aga siiski otsustasin anda oma tegevusega väikese panuse. Taaskasutus on tänapäeval väga suureks teemaks. Muidugi ka põhjusega – materjalide ja ületootmisjääkide taaskasutus on lausa hädavajalik. Kui me vaid avaksime oma silmad ning märkaksime seda enda ümber.

Mina märkasin ning otsustasin luua midagi uut kilepakenditest, mis satub prügimägedelt loodusesse ja ohustab linde ning loomi.

Internetiavarus on täis kohutavaid pilte tegelikkusest. Öeldakse, et üks pilt räägib rohkem kui sada sõna. Siin see on....

Kõrval on näha foto hävimisohus linnust.

Mõte peatus tänapäeval enim reostavama ning kurikuulsaima materjali – kile juures.

PROBLEEM

Üldisemaks probleemiks osutub see, et plastik mürgitab nii meie kehasid kui ka planeeti, kus me elame. Kuna plastik vees ei lagune, siis on see iseenesest vähemürgine. Kuid asja konks on hoopiski selles, et kasutusel on plastik, kuhu on lisatud hulk kõiksugu erinevaid võimalikke lisaaineid ja just need on mürgised. Plastiku vormitavuse tõttu kasutatakse seda kõikjal, kus aga võimalik. Iseenesest on hoopis suurem probleem see, et plastikut jäetakse kõikjale, kus aga võimalik. Seetõttu kannatab kogu loodus, kogu maailm meie endi – inimkonna pärast. Maailma on tekkinud uued nähtused, prügimäed, mis on tõelised keskkonnareostuse allikad.

Plastikut kasutatakse ka toodete pakendamisel. Kõige tavalisem koht, kuhu seda "imetlema" minna võib, on näiteks poed, kus kilepakendites tooteid võib näha lausa lettide kaupa.

Tegin väikese kiirvisiidi oma kooli sööklasse. Otse loomulikult tahtsin kokkade käest teada saada, kas plastik on ka siin probleemiks. Kokk näitas mulle riiuleid, mis olid pilgeni täis toiduaineid – teadagi kilepakendites. Kõrval on näha pilte kooli söökla riiulitest.

Vaatasime ka keemiaõpetajaga lähemalt, millest need kilekotid koosnevad. Tegime mitu huvitavat põletamiskatset, millest võib allpool ka pilte vaadata. Kilekottides kasutatakse nimelt sünteetilisi polümeere. Neid valmistatakse aga peamiselt naftasaadustest. Sain ka teada, et polümeerid on ained, mille põletamisel eralduvad vesi ning süsihappegaas.

Üheks probleemiks on kindlasti ka see, et meie sorteeritud pakenditest läheb umbes vaid 38% ringlusesse, sellest infost järeldades tekib küsimus, kuhu läheb ülejäänud 62%. Vastust teate te kindlasti juba isegi – maa alla, põletamisele, avamerre või tõesti, tont teab kuhu, nagu me tänapäeval teada saame.

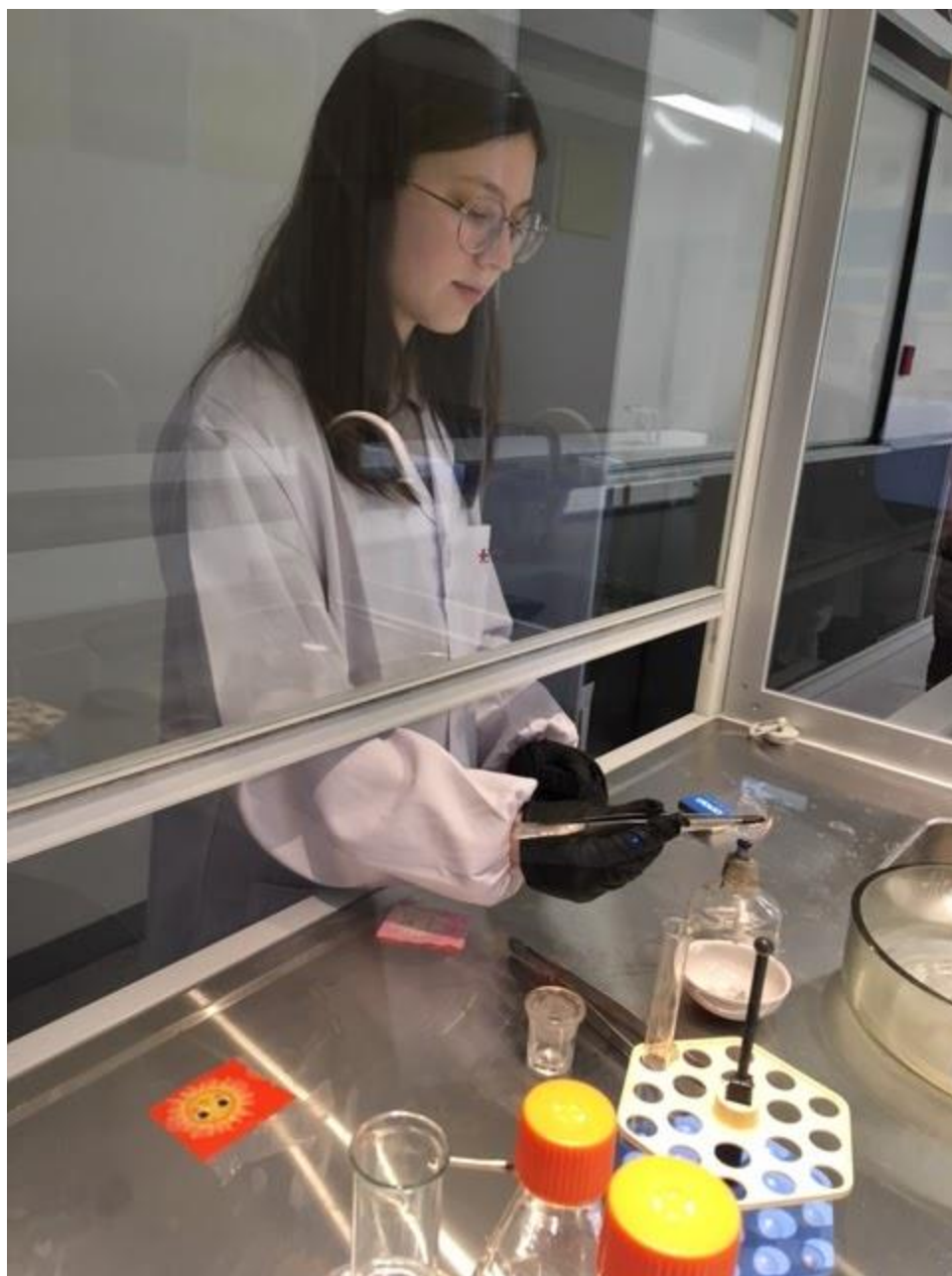

Kohtusin söökla juhataja Merje Mikhelsaarega.

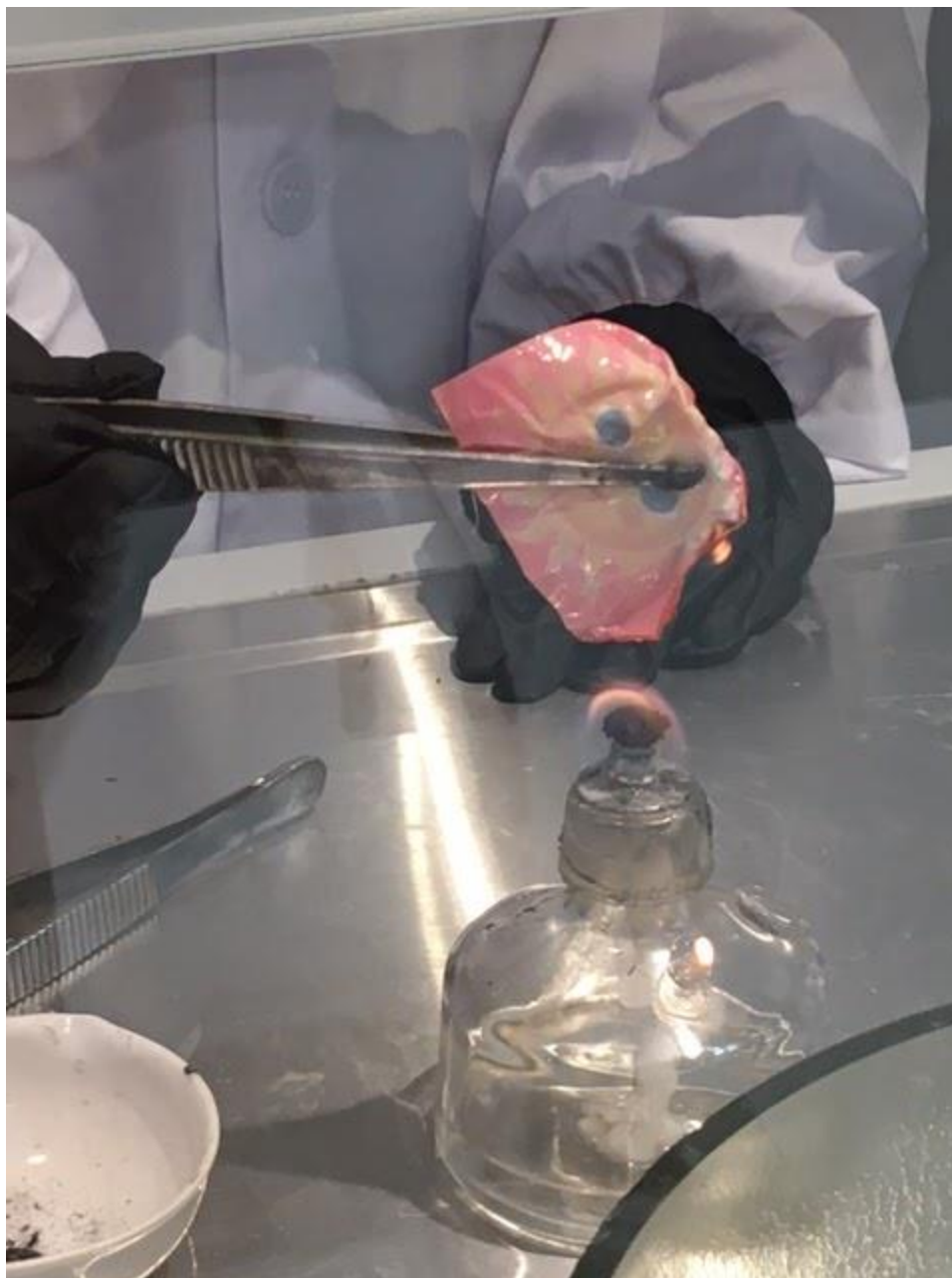

Pakendid söökla riulitel

Keemilised katsed kilega

EESMÄRK

Eesmärk oli teha mingit laadi kilest üks praktiline ese või asjad, mida inimesed kasutada saaksid. Selle peale mõeldes rändasid mõtted keset talve kohe mererannale ning rannaliivale... Ning äkki turgatas – miks mitte teha plastikribadest heegeldatud

sandaalid ning rannakott? Kilematerjal sobib väga hästi märga keskkonda. Miks mitte ka kotike pesemistarvete jaoks Spaas? Peale nende tuli mõttesse teha ka üks päevakübar, kuid sandaalide ja rannakotiga oli juba tegemist küllaga.

Seejärel seadsin sammud oma kooli söökla poole, et küsida, mis laadi kilet neil kõige enam on, mis niigi prügikasti läheb. Kokad olid väga õnnelikud, et keegi selle vastu tunneb huvi ja midagi ette võtab. Järgmisel hetkel ulatatigi mulle kätte terve hunnik leivakilekotte. Lausa mattusin nendesse, nagu kõrvalolevatel piltidel näha.

Nüüd oli eesmärk kaljukindlalt paigas ning sain asuda praktilise tegevuse juurde.

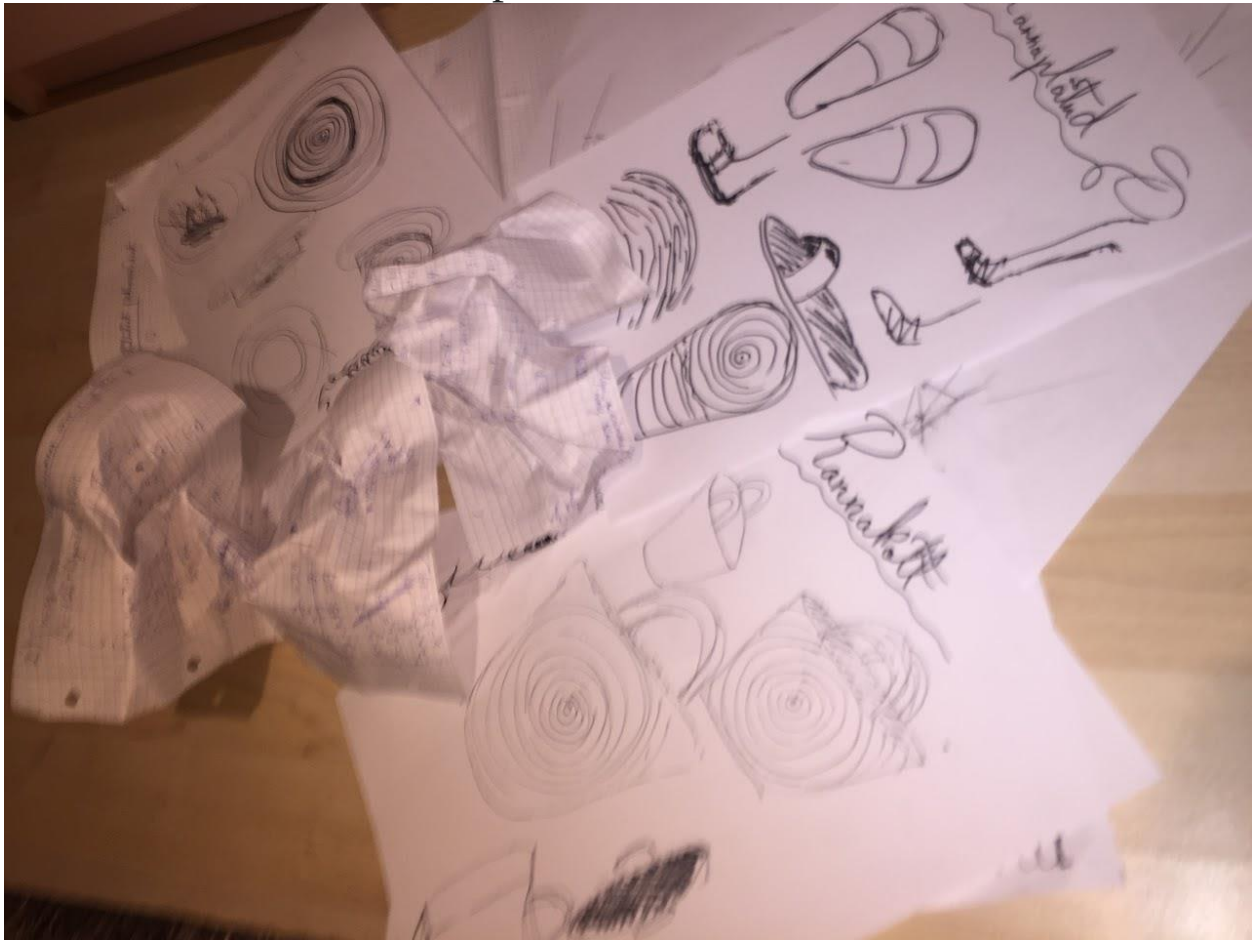
Kilepakendite üleküllus meie tarbimises

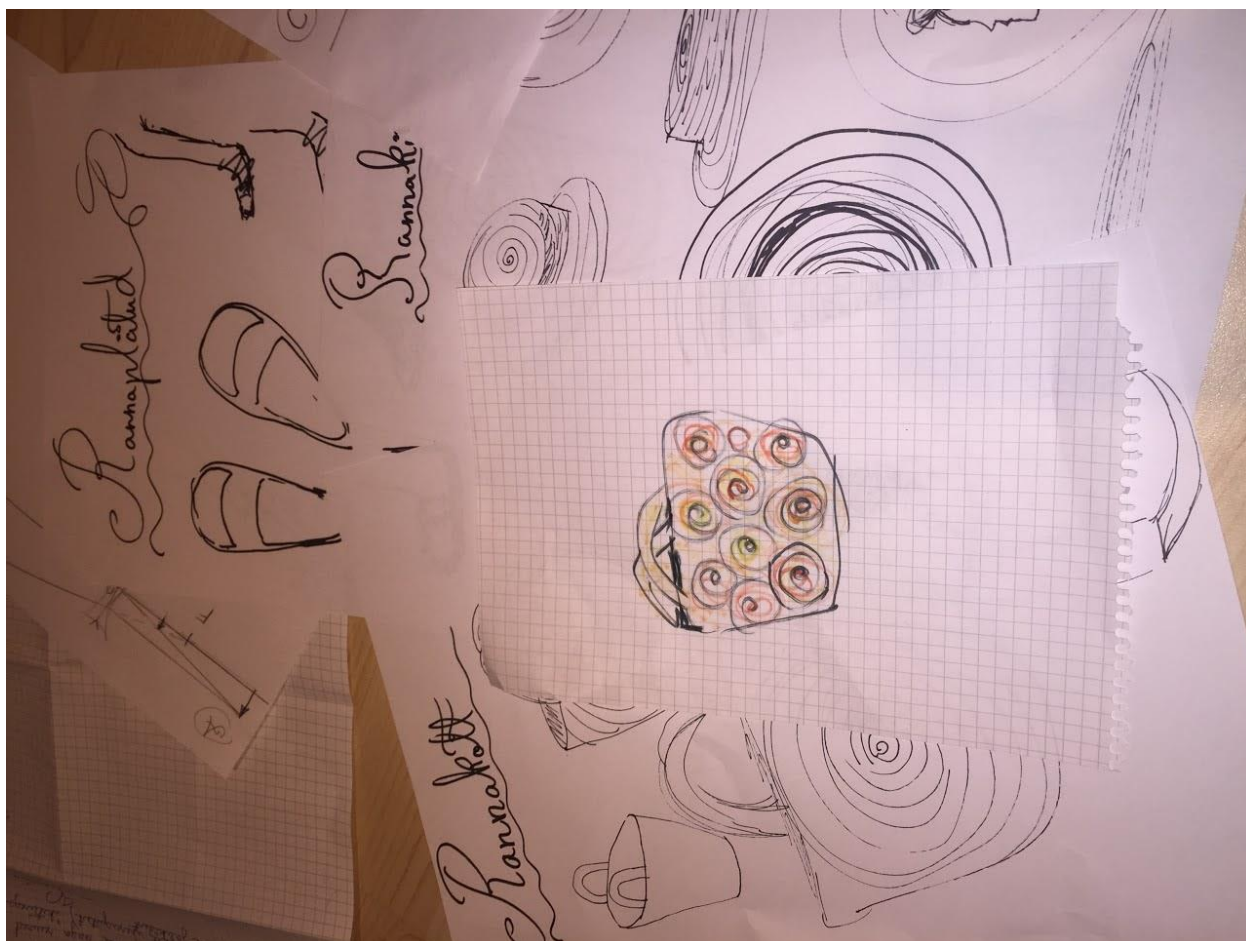
TEGEVUS & TÖÖVÕTTED

KAVANDAMINE

Kõigepealt mõtlesin valmis hulga kavandeid (kõrval), mille järgi heegeldama hakata. Neid tehes kerkis esile ka küsimus värvilahenduse kohta, kuid see leidis peagi lahenduse. Soovisin disainida ikkagi rannatarbed, sellest järeldasin, et peaks otsustama soojade toonide kasuks.

Kuna meie söökla toredad kokad olid iga viimse kui leivakilekoti mulle hoidnud, oli värvivalik suur. Esialgu lausa nautisin erinevaid kujundusi kottidel. Sealt sorteerisin välja kõige sobivamates toonides kilekotid. Lõpuks leidsin, et Õnne sepiku pakend on minu valikutest parima värvilahendusega. Tegelikult on see ka minu lemmiksepik.

Mõtted paberil

TÖÖ ALUSTAMINE

Pidasin asjalikuks mitte kohe kotti ega sandaale kiiruga heegeldama hakata. Plaan oli küll paigas, et heegeldada, kuid – mis võttega?

Enne pidi otse loomulikult valmis lõikama kilekotist ribad, et oleks midagi, millest heegeldada. Kõrval olevatel piltidel on see protsess näha. Ribade lõikamine kujunes algul täielikuks tüütuseks, sest need pidid olema täpselt ühelaiused, muidu tuleb heegeldamisel ette raskusi, sest ei saa ühtlast pinda. Kui ribade lõikamisega lõpuks ühele poole sain ning ribad justkui lõngakera

matkides kerra kerisin, sain hakata heegeldama. Materjali ettevalmistamisel mõtlesin, et see oleks hea võimalus koostööks, et kogu pere või klass saaks panustada.

Katsetasin siis erinevaid heegeltehnikaid ning sobivaimaks osutus ringselt heeheldatud kinnissilmus. Seejärel kavatsesin kõigepealt ühe prooviketta valmis heegeldada. All on see esimene katsetus ka näha!

Alustasin heegeldamist ringselt. Kui ketas valmis heegeldatud sai, avanes üks vahva, tore vaatepilt – muster oli tekkinud justkui iseenesest! Jälgisin ka edaspidi, et hakkaksin heegeldama rattaid leivakilekoti põhja poolt, et saaksin kõikidele ratastele samasuguse vahva triibulise mustri. Olin oma avastusega väga rahul.

Kogu töö heegeldasingi nii, et ühtegi õmblust ei tulnud. Kõik detailid ühendasin esemeteks heegeldamise käigus.

Samasugune triibuline muster nagu kotil tuli ka rannasandaalidele. Need modelleerisin, võttes eeskujuks oma toasussid.

Muster tekkis iseenesest

Valmisid rannapläätud

TULEMUS

Kui nüüd heita pilk tulemusele, siis haihtuvad silmapilk kõik nurjumised, kogu vaev. Järele mõeldes olen tulemusega, mida saab näha kõrval olevatel piltidel, väga rahul. Mulle tuli suure üllatusena, kui imetusväärne nende väljanägemine on. Ja pealegi, kõik veel tehtud mõnekümnest leivakilekotist, mis oleksid läinud prügimäele, maa alla, põletamisele või tont teab kuhu – mitte sugugi alati ringlusesse ega ümber-tegemisele, nagu tänapäeval selgub.

Mind kõnetas see teema väga ning mõte, et ka minul on oma loominguga olnud üks väike võimaluseraas aidata, päästa maailma, rõõmustab mind väga.

Ma loodan, et innustan oma tegevusega ka teisi märkama, et viimane aeg on muuta oma elukorraldust, väljuda mugavustsoonist ning asuda maailma päästma. Oleme just selle põlvkonna noored, kes peavad appi ruttama. Nüüd jään ootama suve, et oma loodu tarbimisse võtta. Piltidel rõõmustan juba niigi.

Tunnen rõõmu saavutatust, ootan päikest randa minekuks.

Valminud tööd

ALLIKAD JA VIITED

<https://banaanisaar.ee/keskkond/plastik/>

Maaleht Nr 8 (1742) 25. veebruar 2021

[Plastic pollution - Wikipedia](#)

Keemia õpik 9. klassile, autorid: Martin Saar, Neeme Katt

<https://medwet.org/2019/05/world-migratory-bird-day-2019-plastic/>

Tänan:

Kristi Tederit, minu juhendaja

Marita Kutsarit, huvijuht, kes tutvustas mulle Google Drive´i ning oli igati abivalmis.

Merje Mihkelsaar, söökla juhataja

Diana Alla, keemiaõpetaja, kes aitas katsed läbi viia.